

TÜRKİYE'DE SOSYOLOJİ

(İsimler - Eserler)

II

Derleyen: M. Çağatay ÖZDEMİR

ANKARA 2008

CAVİT ORHAN TÜTENGİL
(1921 – 1979)

Esra BURCU*

*Hayatı***

17 Ocak 1921'de Tarsus'un Sebil Köyü'nde doğdu. Babası Kıbrıs kökenli bir öğretmen olan Palabıyıklı Ali Rauf Tütengil, annesi Tarsuslu bir evhanımı olan Merem Hanım'dır. Tütengil, biri vefat etmiş 5 erkek bir kız çocuğa sahip bir ailenin ikinci çocuğudur. 1952 yılında kendisi gibi Aksu Köy Enstitüsünde öğretmenlik yapan Şükriye Urubay ile evlenmiştir. Bu evlilikten üç çocuğu doğmuştur. İlk çocuğu ölmüş, ikinci çocuğu 1955'te doğan Kaya Tütengil, üçüncü çocuğu 1956'da doğan Deniz Tütengil'dir. Tütengil, öğretim üyeliğine devam ederken, 1979'un 7 Aralık sabahında işine gitmek üzere evden ayrıldığında yolda bir arabada pusu kuran kişiler tarafından yayılım ateşine tutularak öldürülmüştür.

Öğrenim ve Meslek Hayatı

İlkokula babasının görevli olduğu Ulaş Köyü'nde başlamıştır. İlkokulu ve ortaokulu Tarsus'ta, liseyi parasız yatılı olarak Haydarpaşa Lisesinde okudu. 1940 yılında Haydarpaşa Lisesinden mezun oldu. Liseden sonra Mülkiye Mektebini (şimdiki adı Siyasal Bilgiler Fakültesi) ve Yüksek Öğretmen Okulu Felsefe Bölümünü kazandı. 1942'de öğrenciyken arkadaşlarıyla birlikte İstanbul'da "Değirmen" adlı fikir-sanat dergisini çıkardı. Mülkiye'ye devam etmedi ve 1944'te Yüksek Öğretmen Okulu Felsefe Bölümünü bitirdi. 1944'te ilk görev yeri olan Antalya Lisesinde göreve başladı. 1945'te askerliğini yapmak için Erzincan'a gitti ve orada topçu olarak askerlik görevini yerine getirdi. 1944-1953 yılları arasında Kepirtepe ve Aksu Köy Enstitülerinde meslek dersi öğretmenliği görevlerinde bulundu. 1950-1951'de staj için Fransa'ya gitti. Fransa'daki izlenimleri Varlık dergisinde yayınlanmıştır. Bu yıllarda Prens Lütfullah'la tanıştı ve görüştü. 1952'de Fransa'dan dönmüş ve Aksu Köy Enstitüsündeki öğretmenlik görevine devam etmiştir. 1952'de Diyarbakır Lisesinde felsefe öğretmenliğine atanmıştır. Diyarbakır'da bulunduğu yıllarda, bu şehrin yetiştirmiş olduğu Ziya Gökalp, Sait Paşa, Süleyman Nazif, Faik Ali ve İshak Sükuti ile ilgili araştırmalar yapmıştır. 1953'te Diyarbakır'da öğretmenlik

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

** Cavit Orhan Tütengil'in hayatına ilişkin daha geniş bilgi için; İ. Cılga "Cavit Orhan Tütengil", Türk Toplum Bilimcileri I (Yay. Haz. E. Kongar), İstanbul: Remzi Kitabevi, 1996 ve E. Kongar, Cavit Orhan Tütengil, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1982.